

LUND UNIVERSITY

Nu är det dollar som räknas

Lenhag, Mi

Published in:
Smålandsposten

2009

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Lenhag, M. (2009). Nu är det dollar som räknas. *Smålandsposten*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

- **GÖTEBORG** Alliansen inleder rundresa, Samtala med Sverige, där en gemensamvalplattform ska tas fram.
- **ISTANBUL** Utrikesminister Carl Bildt deltar i Alliance of Civilisation, Istanbul (pågår till den 7 april).
- **KALMAR** Sveriges förenade studentkårer (SFS) arrangerar vårkonferens på temat Studenternas trygghet.

5000

kronor i böter för ofredande blev det för en man i Sibbhult som bombarderat sina grannarna med kattbajs. (TT)

Oväntat ministeravhopp i Danmark

Den danska social- och välfärdsministern Karen Jespersen avgick överraskande på fredagen. Hon förklarade att jobbet varit alltför betungande. Bedömare var överraskade över att hon valde att avgå precis när hennes chef Anders Fogh Rasmussen väntades väljas till Natos nye generalsekreterare.

UKRAINA • EKONOMI I KRIS (2)

Jakten på hårdvaluta, helst i reella sedlar präglar ukrainarnas vardag. Överallt talar man växlingskurser och vilka banker man – kanske – kan lita på.

VALUTAKOLL

Dollars och eurons växlingskurser är varje dag heta nyheter i den ukrainska huvudstaden.

FOTO: MI LENNHAG

Vid nedgångarna till metron, tunnelbanan i Kiev, hittar man alltid låneerbjudanden till räntor som ligger några tiondels procent under bankernas.

FOTO: MI LENNHAG

Nu är det dollar som räknas

KIEV

Vill man låna till en bostad i Kiev så är normal bolåneränta numera 25 procent. Men lån ges idag ytterst sällan till bostäder. Trots detta är den vanligaste reklamskylten i Kiev den som erbjuder bolån för någon promille lägre ränta än konkurrenterna. Majoriteten av annonslapparna upptejpade i Kievs tunnelbanevagnar handlar om olika suspekta former av krediter och lån.

Den ekonomiska situationen på ett ukrainskt privatekonomiskt plan ger intryck av stillastående, av spänd väntan och tilltagande oro, samt alltmer desperata försök att komma över pengar – helst i utländsk hårdvaluta och i form av reella sedlar och inte siffror på ett fruset sparkonto.

Inflationen ökar och ligger nu på 25 procent. Samtidigt går det idag att köpa en liten etta längs Kievs huvudgata för 30 000 dollar, ett pris som var det fyrdubbla i somras.

Denna köpesumma är dock ingen som annonseras i tidningarna, utan gäller bara vid snabb affär. De pengarna kan man få höra talas om ifall man anses tillförlitlig av de framgångsrika, allt rikare och knappast sysslolösa "affärsmännen". Den svarta marknaden upplever en renässans i Kiev.

Ukrainas situation idag jämförs

med Rysslands ekonomiska kris 1998 då hela bankväsendet gick i konkurs. Valutan hryvnia har på ett år tappat över 50 procent av sitt värde mot dollarn. Hryvnians tvära kast skapar panik bland ukrainarna. Situationen ansågs svår i början av februari; i mars är ukrainarna desperata.

Tilltron till både hryvnian och bankerna sjunker kraftigt. I Kiev ser man upprörda folkmassor demonstrera utanför bankernas huvudkontor då medborgarna inte längre får ut pengar från sina sparkonton. Vanliga människor talar öppet och upprört om de skamliga bankerna som tagit stora lån både hos centralbanken och i utlandet och sedan missbrukat förtroendet. Sedan oktober sparar ukrainarna helst hemma och i dollarsedlar. De som i tid förstod att skynda till banken och ta ut sina besparingar innan kontona frystes har idag ett stort försprång.

Världsmarknadspriset på stål – Ukrainas viktigaste exportprodukt – har sjunkit kraftigt, med följden att landets stålproduktion kollapsat och halverats sedan i oktober. Totala industriproduktionen har fallit med 30 procent.

I de statliga företag som drabbats hårdast av krisen – de inom industrisektorn och byggbranschen – har

■ **Mi Lennhag** har examina i Östeuropakunskap och statsvetenskap och genomför för närvarande en Sida-finansierad fältstudie om den informella ekonomin i Kiev och Minsk.

■ **I några artiklar** ska hon spegla hur den ekonomiska krisen drabbar Ukraina och Vitryssland.

UTBLICK

Det fördjupande materialet från Sverige och Världen.

lönerna sänkts med uppemot 30 procent och statligt anställda har ibland inte fått lönen utbetalad på flera månader. I privata sektorn, som uppvisar en mer effektiv produktion, sänks inte lönerna i samma omfattning.

En medellön i Kiev är idag 2000 hryvnia (ca 2000 SEK) och en pension kan vara så låg som 1000 hryvnia. Samtidigt som medellönen sjunker och ibland inte ens är utbetald, stiger räntorna och arbetslösheten. I Ukraina tar det tre månader innan man erhåller något som liknar svensk A-kassa. Varje ukrainare vet att man, för att inte oroa sig ständigt, gör klokt i att ha pengar som täcker försörjning i tre månader undanlagda.

Marknadspriset för en lägenhet i Kiev var för ett år sedan högre än priset för motsvarande i Stockholm. Har man lånat till sin bostad de sista åren är sannolikheten hög att lånet är bundet i dollar – en valuta som en ukrainsk medborgare numera förvägras att växla till sig.

Och det i särklass största problemet för gemene man i Ukraina är – vilket det sällan skrivs om utomlands – att dessa dollarlån i många fall gäller lägenheter som inte ens är färdigbyggda. Och idag står i princip all byggnation still i Kiev.

På ett nattåg i Ukraina går det att

lyssna både till samtal där främlingar jämför vad de betalat per kvadratmeter för sina bostadsrätter eller till en hätsk diskussion om hur man kan komma över dollar. Att tala om pengar är inget ukrainarna idag bara gör med de närmaste bekanta. Det pågår en ständig diskussion om växlingskurser, vad andra betalar och vilka banker man kanske kan lita på.

Samtidigt får ekonomin alltmer av kristid över sig. De lappar upptejpade i tunnelbanevagnar, på bussar och husfasader som inte gäller privata lån, handlar om erbjudanden om tjänster.

Det är lukrativt att vara skräddare, skomakare eller reparatör av elektronisk utrustning eller mobiltelefoner. Många erbjuder rum till uthyrning; ett tomt rum i en lägenhet är en möjlighet till reella pengar.

Även i de mest attraktiva delarna av centrala Kiev står byggprojekten stilla. Och kring Majdan, det centrala torget, finns fyra enorma reklamplatser på taken. Tre är köpta av landets största chokladtillverkare, ett inhemskt ölmärke samt en klädkedja – men den fjärde gapar tom. I andra huvudstäder hade en sådan reklamplats betingat enorma priser – men ändå inte gapat tom.